

som der særlig tænkes paa. Jeg skal da strax gjøre opmærksom paa, at den er ganske vist en stor og indgribende Lovbestemmelse, en Bestemmelse, der gaar ud paa en fuldstændig Forandring og Omvæltning i, hvad der hidtil er Regel hos os; thi hos os, netop i Mod sætning til med en større Frihed end i de fleste andre Lande har man for det Første den Retregel, at det er frit at skænke Fordeieudomme til bestaaende Stiftelser, og at der slet ikke behøves dertil nogen som helst offentlig Sanktion, hvad enten disse Stiftelser ere offentlige eller private. For det Andet gjælder den Retregel, at Oprettelsen af nye Stiftelser, være sig i private eller offentlige Diemed, ogsaa er frit. Til en vis Grad omtvistet er det, om saadan Oprettelse skal have Konfirmation; men hvad jeg anser for rigtig, og hvad der ialtsald har de største Autoriteter for sig, er, at kongelig Konfirmation er ikke nødvendig. Den kan være hensigtsmæssig, der kan være mange Fordele ved den, men den er ikke nødvendig. Vi have ingen Indskrænkning for Stiftelser; den eneste Bestemmelse, vi have, der hindrer noget med Hensyn til Fordeieudommens Henlæggelse under Diemed, der udelukke dem fra en enkelt Mands Raadighed, er den, der findes i Grundloven om at Lehn, Stamhuse og Fideikommissgods ikke kan oprettes. Naar den ærede Indbringer af Forslaget (Monrad) mente, at man var tilbøielig til — og det havde ikke sjelden fundet Sted — at omgaa om ikke Grundlovens Ord i deres Bestemmelse, saa dog i deres Tanke, skal jeg gjøre opmærksom paa, at ganske vist kan det tænkes, at en Familiestiftelse blot kan have Navn af Familiestiftelse og virkelig være Familiefideikommiss, og saa vilde det være en Omgaaelse af Grundloven, om en saadan Familiestiftelse kunde oprettes, og det vilde være en ugyldig Oprettelse, men er det virkelig en Familiestiftelse — og der er begrebsmæssig en stor Forskjel mellem Familiestiftelse og Familiefideikommiss — Systemerne og Videnskaben nævne, hvori Forskjellen ligger — saa er det ligesaa vist, at det er fuldstændig frit og ikke i Strid med Grundloven at oprette Familiestiftelser saavel som Stiftelser i offentligt Diemed. Det er den gjældende Ret, den almindelige Regel, men den vil blive fuldstændig forandret ved Loven, idet der da for Fremtiden ikke vil kunne oprettes Stiftelser i private Diemed, ligesaa lidt som der til bestaaende private Stiftelser kan skænkes funderede Fordeieudomme, eller offentlige Stiftelser kunne funderes eller doteres med Fordeieudomme, blot forsynede med Regjeringens Sanktion. Sanktionen gaar efter Lovfor-

slaget over til Lovgivningsmagten, og dennes Besøielse er ved Lovforslaget tænkt indskrænket til en vis given Maade. Det er altsaa for det Første en fuldstændig Forandring i den gjældende danske Ret. Men det er tillige en Lovbestemmelse, der vil være meget, meget strengere end nogen anden idetmindste mig bekendt fremmed Amortisationslov. Der er meget stor Forskjel paa disse fremmede Amortisationslove i en og anden Retning; snart tillægges de en vis Frihed, snart slet ingen, til ad udelukkende privat Lei, ved en privat Villiesbestemmelse, at oprette Stiftelser snart i Fordeieudomme, snart ogsaa i anden Form, men tilladt er det altid eller kan det blive med Regjeringens Sanktion. Andet og Mere har man af politisk og sociale Grunde ikke villet forlange ved en Regjeringssanktion, og det gjælder f. Ex. ogsaa med Hensyn til den katholske Kirke i Frankrig, hvis Amortisationslove forresten ikke ere af nogen overordentlig let forstaaelig Bestaafenhed, forsaavidt man ikke her udelukkende kan sætne sig til et enkelt Lovbud i code civile, som under alle Omstændigheder ingenlunde udelukker Kirken fra at erhverve Fordeieudomme i det Omfang, som dette Lovforslag forbyder. Nu er altsaa Spørgsmaalet, om en saa væsentlig, indgribende Forandring i vor gjældende Ret har en tilstrækkelig Grund, og da altsaa særlig, om det Frihedsprincip, under hvis Banner det bæres frem, her kan være afgjørende. Dertil vil jeg nu først bemærke dette, at naar der virkelig og for Alvor skal være Tale om at gennemføre det Axiom: fri Jord i fri Mands frie Haand i vore Landboforhold, er dette kun et lidet, næsten upraktisk Skridt i den Retning; saa maa vi langt, langt videre, saa komme vi til Spørgsmaalet, om det ikke er formaalstjenligt først og fremmest at ophæve saadanne paa hele Omfætningen af Fordeieudommene indgribende Love som dem, der angaa Sammenlægning og Udstykning; saa komme vi til — hvad der er undtaget i Lovforslaget — at ophæve Bestemmelserne om Fredstovsforpligtelsen og saare meget Andet, som nu er Led i Lovgivningen om vore Landboforhold. Hvad særlig denne Anvendelse af Frihed angaar, mener jeg ikke blot, at det er noget Lidt og maaste ikke er praktisk, men jeg mener fra den anden Side betragtet, at den er en Krænkelte af Friheden, idet der undrages en Frihed. Allevegne, hvor dette Spørgsmaal har været diskutert, vil man finde, at Spørgsmaalet aldrig saa meget har været stillet paa en Frigjørelse af Fordeieudommene fra Noget, hvad der jo heller ikke er et saa saare trykkende Baand hos os, for-